

СЕКЦІЯ
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНИХ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
ТА СВІТОВОГО ПОЛІТИЧНОГО ПРОЦЕСУ

УДК327(477):(4-13)(043)

Булик М.В., к.п.н., доцент кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики

СЕРЕДЗЕМНОМОРСЬКИЙ РЕГІОН:
ПРОБЛЕМИ, ВИКЛИКИ, ПЕРСПЕКТИВИ ДЛЯ УКРАЇНИ

Середземномор'я здавна є центром перетину цивілізацій, в регіоні зародилися кілька культур, що визначили не лише обличчя сучасної Європи, але й усього світу, серед них: давньоізраїльська, давньогрецька, давньоримська. Певним чином можна говорити про те, що саме з берегів Середземного моря в глиб континентів посувалися культурна та державницька хвилі, які ліквідовували пережитки родоплемінного ладу на користь ранніх державницьких інститутів. Не слід забувати, що перші державні утворення на території сучасної України також були тісно пов'язані з середземноморськими народами, а племена, що проживали тут вже з II тис. до н.е. були включені в економічні відносини з давніми греками, а пізніше, римлянами. У часи Київської Русі саме з Візантією як спадкоємницею античних держав відбувався активний політичний, економічний, культурний та релігійний діалог, що іноді приймав форми союзу, а інколи призводив до військових дій. Тісні зв'язки, фактична прив'язка України до Середземномор'я протягом віків визначали розвиток нашої країни, ставили перед нею нові виклики та надавали нові перспективи. Не змінилася ситуація і на сучасному етапі.

Процеси, що охопили Середземноморський регіон в останні роки, в чергове поставили перед Україною питання ефективності здійснення зовнішньої політики нашої держави, здатності її дипломатів надійно захищати політичні та економічні інтереси країни та її громадян. І якщо нездатність спрогнозувати події «Арабської весни» ще якось відповідає світовому «тренду», який полягає у повному провалі не лише експертного співтовариства, але й спецслужб провідних держав світу передбачити початок масових заворушень, то втрата і так не надто міцних позицій на ринках держав Південного Середземномор'я через зміну урядів та політичних еліт є виключно «місцевим» витвором, який не має виправдання і пояснюється лише загальним станом розвитку сучасної української зовнішньої політики, зниженням рівня професіоналізму та недостатнім фінансуванням дипломатичної сфери. Разом із тим, процес політичних трансформацій, що відбувається в арабських країнах Середземноморського регіону не завершився, більш того, у нього втягуються все нові держави, що не може не впливати і на сучасну Україну.

Ще одним явищем, що має цікавити українське суспільство є прояви світової економічної кризи, яка чи не найбільш активно проявила себе саме в середземноморських державах-членах Європейського Союзу, недосконала фінансова система та завищений рівень залежності від держави призвели до ситуації, яка загрожує, як мінімум, технічним дефолтом та значним скороченням соціальних витрат. Українському суспільству, яке, фактично, перебуває у подібній ситуації, на нашу думку, було б доцільно вивчити досвід даних держав із вирішення соціально-економічних проблем держав-членів ЄС на сучасному етапі.

Дані виклики є новими, однак не єдиними для даного регіону. Слід згадати також і про проблему нелегальної міграції, незаконної торгівлі наркотиками та зброєю, работоргівлю, міжнародний тероризм, міжетнічні та міжрелігійні конфлікти, що відбуваються на території Середземномор'я. Однак, якщо традиційні загрози міжнародній стабільності в тій чи іншій мірі знайшли своє відображення у відповідних рішеннях національних урядів та міждержавних організацій, проблеми, пов'язані із світовою

економічною кризою та «арабською весною» залишаються не до кінця вивченими і, більш того, такими, що, на сьогодні не мають чіткої перспективи вирішення.

Криза, що охопила світ у 2008 р. не оминула і нашу державу, чия економіка має виразно експортноорієнтований характер та досить вузький спектр конкурентоздатної продукції, переважно сировини. Таким чином, будь які зміни на металургійних, хімічних, або продовольчих ринках одразу ж відображаються на рівні ВВП України. Падіння доходів бюджету було згладжено в соціальному плані лише тим, що його загальним рівень є невисоким у порівнянні із середньоєвропейським. Однак цей «позитивний» фактор втратив би свій сенс, якби Україна належала до країн-членів Європейського Союзу і була б змушена виконувати зобов'язання щодо виконання норм соціального забезпечення населення.

Таким чином, розвиток відносин України з державами регіону Середземномор'я має передбачати врахування фактору не лише суто регіонального, але й в більш ширшому аспекті, відносин з Європейським Союзом, що посилюється у зв'язку з декларованими намірами реалізації стратегії європейської інтеграції.

Досліджуючи виклики, що стоять перед Україною в Середземномор'ї слід приймати до уваги той факт, що нас пов'язують тісні історичні, економічні та культурні зв'язки. Країни Південної Європи стали об'єктом трудової міграції українців, внаслідок чого там сформувалася потужна діаспора, яка намагається інтегруватися до місцевого суспільства. Разом із тим, діаспора підтримує тісні зв'язки з Україною, опосередковано інвестуючи в її економіку кілька мільярдів доларів щорічно. Необхідно говорити і про той факт, що значна частина українських емігрантів назавжди залишається в країнах Середземномор'я, тим самим поглиблюючи демографічну кризу в нашій країні.

В економічному плані найбільш привабливим є напрями, пов'язані з торгівлею машинобудування, військово-промислового комплексу, сільського господарства. Необхідним є запозичення досвіду розвитку сфери обслуговування, зокрема, туризму. Цікавим видається утворення спільних підприємств з нафто- та газодобування в країнах, що не мають розвиненої інфраструктури в даній галузі. Водночас проблемним залишається вузькість та особистісний фактор під укладенні угод, що дається взнаки в умовах частой зміни влади. Разом із тим, слід брати до уваги той факт, що внаслідок неякісного виконання раніше укладених угод в низці країн, зокрема, Єгипті було сформовано негативний імідж щодо українських компаній, внаслідок чого договори про співпрацю було розірвано. Таким чином, розширення співпраці в економічній галузі є ускладненим через дії саме української сторони. З іншого боку не треба забувати і про особливості ментальності населення регіону, на що на жаль, керівництво українських державних органів та комерційних компаній часто не звертає увагу.

До проблем, що постають перед Україною в процесі співпраці з державами Середземномор'я, необхідно віднести і недостатню кількість фахівців з мов, поширених в регіоні, насамперед, арабської, яка фактично має такий же статус на Великому Близькому Сході, як англійська на Заході. Незнання мови, культури, особливостей розвитку суспільства, традицій, що мають поширення в місцевих політичних та бізнес-елітах позначаються на геополітичних та економічних результатах. Посилення зв'язків між Україною та державами Середземномор'я має сприяти не лише взаємному економічному процвітанню, але й вирішенню регіональних конфліктів через механізми багатосторонньої співпраці.

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
НАУКИ ТА ОСВІТИ**

**Збірник матеріалів
XVI підсумкової науково-практичної конференції
викладачів**

31 січня 2014 року

*За загальною редакцією
члена-кореспондента НАПН України, доктора політичних наук, професора,
К.В. Балабанова*

МАРІУПОЛЬ – 2014

ОЧИМА РАДЯНСЬКИХ НОМЕНКЛАТУРНИКІВ.....	371
Новікова С.В. РОЗВИТОК МІСЬКОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ МАРІУПОЛЯ У ХІХ – НА ПОЧАТКУ ХХ СТ.....	374
Папазова А.В. СКЛАДОВІ ЕЛЕМЕНТИ ЄЗУЇТСЬКИХ ДОМІВ У СХІДНОСЛОВ'ЯНСЬКОМУ РЕГІОНІ В ОСТАННІЙ ТРЕТИНІ ХVІ – ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ ХVІІ СТ.....	376
Подгайко М.К. МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ГРЕЦЬКИЙ СУД (КІНЕЦЬ ХVІІІ - ІІ ПОЛОВИНА ХІХ СТ.): ІСТОРИОГРАФІЯ ПИТАННЯ.....	380
Романцов В.М. МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ПОВІТ В ЗАВЕРШАЛЬНИЙ ПЕРІОД ГРОМАДЯНСЬКОЇ ВІЙНИ.....	382
Романцова Н.І. «ІСТОРІЯ УКРАЇНИ-РУСИ» М.ГРУШЕВСЬКОГО. ІСТОРИОГРАФІЧНІ ОЦІНКИ РАДЯНСЬКОЇ ДОБИ.....	385
Сальнікова Н.В. ЖІНКИ НА РИНКУ ПРАЦІ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ПИТАННЯ.....	388
Тарасов С.В. ГЕТМАН И. САМОЙЛОВИЧ В ОСВЕЩЕНИИ РУССКОЙ ІСТОРИОГРАФИИ ВТОРОЙ ПОЛОВИНЫ ХІХ – НАЧАЛА ХХ В.....	389
СЕКЦІЯ	
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНИХ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН ТА СВІТОВОГО ПОЛІТИЧНОГО ПРОЦЕСУ	
Булик М.В. СЕРЕДЗЕМНОМОРСЬКИЙ РЕГІОН: ПРОБЛЕМИ, ВИКЛИКИ, ПЕРСПЕКТИВИ ДЛЯ УКРАЇНИ.....	391
Гаврилова Н.В. ВНЕШНЯЯ ПОЛИТИКА СТРАН КАРИБСКОГО БАСЕЙНА.....	393
Качинська Н.О. ІНТЕРНЕТ-ЦЕНЗУРА В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ: ДОСВІД ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН.....	395
Константинова Ю.В. ПУБЛІЧНА ДИПЛОМАТІЯ ЯК ФОРМА РЕАЛІЗАЦІЇ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ.....	398
Костіна С.Б. ЕТНОПОЛІТИЧНІ ТЕНДЕНЦІЇ В СХІДНІЙ УКРАЇНІ.....	400
Пахоменко С.П. НАЦІОНАЛІЗМ В КОМУНІСТИЧНІЙ ТА ПОСТКОМУНІСТИЧНІЙ БОЛГАРІЇ.....	402
Рябінін Є.В. ПОНЯТТЯ ТА ТИПОЛОГІЯ ІРЕДЕНТИЗМУ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ.....	405
Савка А.В. ОСНОВНЫЕ ЧЕРТЫ ПОЛИТИКИ ГОСУДАРСТВЕННОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ РЕГИОНАЛЬНОГО РАЗВИТИЯ В ПОЛЬШЕ.....	408
Светлакова М.А. ПЕРЕДВИБОРЧА ПРОГРАМА ДЕМОКРАТИЧНОЇ ПАРТІЇ НА ПАРЛАМЕНТСЬКИХ ВИБОРАХ 2013 Р. В ІТАЛІЙСЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ.....	409
Трофименко М.В. ТРАНСФОРМАЦІЯ РОЗУМІННЯ ПУБЛІЧНОСТІ ДИПЛОМАТІЇ.....	412
СЕКЦІЯ	
РОЗВИТОК ПОЛІТОЛОГІЇ, ФІЛОСОФІЇ ТА СОЦІОЛОГІЇ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ	
Иванов П.Н. ОСОБЕННОСТИ СТАНОВЛЕНИЯ И РАЗВИТИЯ ТЕРРИТОРИАЛЬНЫХ ОБЩИН СЕВЕРНОГО ПРИЧЕРНОМОРЬЯ В 18-19 ВВ.....	417
Olenich T., Tryma С. THE ROLE OF WOMEN IN ISLAM: MUSLIM ETHNO-CULTURAL STEREOTYPE IMAGE OF LIFE (IN IRAN).....	418
Слющинський Б.В. МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ НАСЕЛЕННЯ ЯК ВИЯВ ЙОГО КУЛЬТУРИ (ЕТОСУ).....	420
Tryma С. ORGANISATIONAL FORMS OF GLOBAL CIVIL SOCIETY.....	423
Цибулько О.С. ТЕРМІН «КОМУНІКАТИВНІСТЬ» В СУЧАСНІЙ ІСТОРИОГРАФІЇ.....	424
СЕКЦІЯ	
ІСТОРІЯ, ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА З ПИТАНЬ ДОКУМЕНТОЗНАВСТВА ТА КУЛЬТУРОЛОГІЇ	
Кригіна О.В. МЕТРИЧНІ КНИГИ ЯК ДЖЕРЕЛО ГЕНЕАЛОГІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ (ЗА МАТЕРІАЛАМИ ДЕРЖАВНОГО АРХІВУ ДОНЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ).....	428
Кудлай В.О. ДОКУМЕНТАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ЯК СКЛАДОВА КОМУНІКАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ.....	430
Манякіна О.С. РОЛЬ РЕЛІГІЙНОЇ ОСВІТИ В ЖИТТІ ЄВРЕЇВ ПІВНІЧНОГО	